

BOJ PROTI DELAVCEM ŠKODLJIVIM POSTAVAM.

OKROŽNICA RAZPOSILANA VSEM ORGANIZACIJAM V DRŽAVI NEW YORK.

Organizirano delavstvo je pripravljeno braniti svoje pravice.

New York, N. Y. — Državna delavska federacija zbira svoje moči, da jih vodi v boj proti delavcem sovraženemu zakonodajstvu. Med temi postavami, ki jih menijo delavcem sovražni elementi predložiti legislaturi, je zakon o industrijalnem sodišču, kateri je v Kansasu ponesrečil. Federacija je razposlala poziv na vse podružnice v državi, v katerih je organiziranih več ko en milijon delavcev, da imenujejo odbor, ki naj pazno študira vse predložene zakone, ki se ozirajo na delavstvo, obenem naj pa dobi osebnostne stike s senatorji in poslanci.

John O'Hanlan, predsednik legislativnega odseka Državne delavske federacije, ki izdeluje v Albany delavske predloge, je objavil delavski program, ki je sledeči:

Amendment k državnemu protimonopolskemu zakonu, pri katerem so izveti delavci, farmarji in mlekarji.

Otroci v vseh javnih šolah v državi naj dobe knjige zastoni.

Upravna privatnih posredovalnic za delo.

Preklje poslovne Rockefellerjeve ustanove.

Preklje zakona za cenzuriranje kinematografskih slik, ki je bil sprejet v zadnjem letu in ki krši svobodo tiska in izražanja.

Razširjenje zakonitega osemurnega delavnika na uslužbence v državnih zavodih.

Poštena sodba o zmognostih vajencev in mehanikov, zaposlenih v državnih institutih.

Razširjenje zdravniške in zobozdravniške pomoči za šolske otroke.

Ustanovitev državne komisije, ki ima določiti minimalno mezdo za ženske in mladoletne, ki so zaposleni v državni industriji.

Vpostavitve osemurnega delavnika in samo osem in štirideset ur dela v tednu za ženske in mladoletne.

Vpostavitve pravovarstvenega biroja, ki ima gledati na to, da so vsi kaznovani, ki kršijo postavbe za varstvo delavstva.

Amendamenti k delavskemu odškodninskemu zakonu.

Odškodninski zakon naj se raztegne tudi na strokovne bolezni, za katere se naj delavcu plača odškodnina kot za telesne poškodbe.

Zakon, ki daje poškodovanemu delavcu pravico, da si sam izbere zdravnika.

Poleg teh zakonov za varstvo delavstva bodo predložene še druge postavbe, ki imajo koristiti delavstvu.

PROTI ZASEGI BRITSKE TIHOTAPSKÉ LADJE SE VLOŽI PROTEST.

Wilmington, N. C. — A. Coleman, lastnik, in Thompson, kapitan britske škune, sta vložila formalni protest pri britskem poslaniku, da je bila škuna zaplenjena na nepostaven način. Škuna "Messenger of Peace" je bila naložena z znanjem, ko je bila zasežena. Škuna je privlekla v pristan obrežna čuvajska ladja "Seminole".

TATOVJI ZAPRLI POLICIJSKEGA ŠEFA V JEČO.

Benton, Ill. — Policijska navadno zapre roparje v ječo, če jih dobi v pest, toda tukaj se je zgodilo ravno narobe: roparji so prišli policijskega šefa Steve Bucknerja na cesto, mu vzeli kapo, revolver, ključke od ječe in \$2.30 ter ga odgnali v ječo, v katero so ga zaprli. To delo so izvršili štirje moški in ena ženska.

MATI PRODAJA SVOJE DELE, KI SE NI ROJENO. IMA ŠEST OTROK.

Omaha, Neb. — Neki tukajšnji list je prejel od neke žene v majhnem nebraknem mestu poudbo, da naj oglašja njeno dete na prodaj. Dete bo vsak čas rojeno, toda mati že ima šest otrok na skrbi in sedmega ne more preživeti. Žena, ki želi, da ostane njeno ime zamolčano, ne zahteva denarja, pač pa pošlje otroka onemu, ki obljubi, da bo najboljši skrbel zanj. Vse ponudbe se pošljejo dotičnemu listu.

BANKIRJI SO IN OSTANEJO BANKIRJI.

OD SVOJH PRIVILEGIJEV NOČEJO POPUSTITI.

Ne strinjajo se, da bi farmarji imeli zastopnika v zveznem rezervnem sistemu.

Washington, D. C. — Bankirji so v skrbeh. Pred senatom so predloge, ki dajejo pravico farmarjem, da imajo tudi svoje zastopstvo v zveznem rezervnem sistemu. Te predloge pridejo na dnevni red 17. januarja t. l.

Bankirji so najprej poizkusili preprečiti sprejem teh predlog s pomočjo svojih parlamentarnih zakonodajalcev, ki so pritiskali na kongresnike in senatorje in pojasnjevali, da je taka postava škodljiva. Ta pritisk od strani parlamentarnih zakonodajalcev ni imel uspeha, ker so se naprednejši senatorji združili v farmarskem bloku in zahtevali, da se nekaj stori za farmarje, ki se zavedajo, da so denarni mogotci največ krivi, da so padle ene poljskemu produktu, kadar produkt zapusti farmarja, da izgine v skladiščih veletrgovcev.

Zdaj so bankirji pričeli sami pritiskati na kongresnike in senatorje. Kongresnikom in senatorjem pošiljajo bankirji pisma in brzojavke, v katerih naglašajo, da prihaja velika politična nevarnost, ako se prizna farmarjem zastopstvo v zveznem rezervnem skladu.

Bankirji pravijo, da je to prvi poizkus, da se vrine politika v finance.

Da so do zdaj bankirji izvajali velik vpliv na finančne dežele in ga še izvajajo, dokler ne bo ta moč bankirjev na eden ali drug način omejena, o tem seveda molče bankirji.

STARINARSKI REPUBLIKAN-SKI POLITICARJI SO V SKRBEH.

Kajti gre se za mandat senatorja Newberryja.

Washington, D. C. — Starinarški republikanski političarji so v skrbeh zaradi Newberryjevega mandata. Nevarnost postoji, da se Newberryju vzame sedež v senatu in političarji stare šole vprašujejo, kaj po tem, če se res zgodi? Kdo bo njegov naslednik? Newberryjev protikandidat je bil Henry Ford. Zanj ne marajo političarji stare šole, čeprav je Ford izjavil, da pripada k republikanski stranki. Zaradi tega skušajo dokazati, da governor imenuje Newberryjevega naslednika.

Političarji so že tudi poizkusili, kako bodo senatorji glasovali, ko pride na dnevni red Newberryjeva afera.

Pet in štirideset senatorjev je baje pri volji glasovati za Newberryja, eden in štirideset senatorjev bo glasovalo proti Newberryju, glasovi senatorjev Capper, Cummins, Franer, Johnson, Kellogg, McNarry, Weller in Willis so dvomljivi in nihče ne more povedati do glasovanja, kako bodo glasovali. Vsi omenjeni senatorji so republikanci.

OSEM CERKVENIH STAREŠIN OTROVANIH.

PILI SO POLITURO MESTO ZA KRAMENTALNEGA VINA.

V cerkvi je nastala panika.

Grand Rapids, Mich. — Osem starejših sedme reformirane cerkve se je zastropilo, ker so pili polituro pri obhajilu mesta vina. Poškodbe so baje tako težke, da povzročijo smrt.

Ko so starejšine izpile polituro, so se pričeli opotekati pri obhajilu mizi in popadali so drug za drugim na tla, v cerkvi je nastala panika, kajti prizor za pobožnjake je bil nekaj izrednega. Nekateri verski fanatiki so mislili, da je starejšine zadela božja kazen, dokler ni bil vzrok njih omedlevanja pojasnjen cerkveni občini. Ravno tako so drugi mislili, da je sam hudobec prišel v cerkev in se polastil cerkvenih starešin. Začeli so bežati iz cerkve, drugi so pa klicali na pomoč. Posebno žene so bežale iz cerkve, ker so bolj podvržene verskemu vplivu in raznim bajkam, ki se rode iz veroizpovedanja. S sabo so potegnile nekaj mož, toda pogumnejši moške so hoteli na pomoč omedlelim starejšinam. Eni so hoteli iz cerkve, drugi pa proti obhajilni mizi in tako je nastal dirindaj.

Preiskava je takoj pokazal, da so starejšine pili polituro mesto vina.

Nekateri pravijo, da je šel neki mlajši cerkveni starejšina v zakristijo, da naliže v obhajilno posodo vino, pa je vanjo nallil polituro. Posoda z vinom se nahaja vprv nad posodo za polituro.

Politura razvija poseben duh in mnogo ljudi pravi, da jo je nemogoče zamenjati. Tudi osebi, kateri se ponudi politura, da jo pije, mora takoj spoznati, da je politura in ne vino, če pride samo ena kaplja na njen jezik.

Obhajilno delo je vrnil rev. D. A. Van Lummel, pastor cerkvene občine, ki je pričelo takoj po priditju. Po zavžitju politure so pričeli starejšine cepati na tla in omedlevali. O dveh starejšinah pravijo, da ne ozdravita in podležeta strupu.

Pastor Van Lummel pojasnjuje stvar, da so delavci dokončali delo v soboto, ki so pričeli s poliranjem kora pred par dnevi. Pustili so polituro v zakristiji na mestu, kjer se je navadno nahajalo vino. Neki Riewold je ravnokar postal cerkveni starejšina in ker je bila dolžnost najmlajšega starejšine, da je šel po vino, je to izvršil Riewold. Šel je tje, kjer se je ponavadi nahajalo vino in vzel je posodo s polituro mesto posodo z vinom.

BANČNI BLAGAJNIK JE IZGINIL.

Predsednik prizna, da je ponaredil njegovo ime.

Sterling, Ill. — William Shaw, predsednik prve banke v Lyndonu, je priznal, da je bančni blagajnik A. R. Buzzel ponaredil na čeki njegovo ime. Ni pa povedal predsednik, kako visoka je vsota, za katero so bili izdani čeki s ponarejenim podpisom. Bančni pregledniki so še vedno na delu. Blagajnik je pobegnil.

KAJ SE PENESE BODOČNOST?

Chicago, Ill. — Pet držnih banditov se je nekaj časa polastilo petnadstropnega poslopja Great Lakes. Zvezali so nočnega čuvaja in štiri stanovalec. Ko je bilo to delo izvršeno, so iz skladišča neke lekarniške kompanije v tretjem nadstropju vzeli petdeset bojev zganja in ga z dvigalom odpeljali nizdol in tam naložili na tovorni avtomobil. Zganje je vredno \$7,500. Delali so počasi in nikomur se jim ni nudilo.

SPAKA KANSASKEGA INDUSTRIJSKEGA SODIŠČA BO PREDLOŽENA KONGRESU.

Topeka, Kans. — Governor Henry J. Allen, oče industrijskega sodišča v Kansasu, ki je rodilo boj na kansaskem premogovnem polju, je naznanil zadnje dni, da kongresnik Homer Hoch iz Kansasa predloži kongresu načrt enakega sodišča za "reševanje industrijalnih sporov" po vseh Združenih državah. Načrt bo menda predložen vsak čas.

CIVILNA VOJNA PRIHAJA NA IRSKEM.

De Valerova stranka je napovedala vojno pristajam miru z Anglijo.

RAZKOL V PARLAMENTU.

Dublin, Irska, 9. jan. — Civilna vojna med Irii samimi! To je znamenje na političnem horizontu nesrečnega naroda, ki je razpadel v dva tabora valed konflikta med njegovimi voditelji zaradi kompromisnega miru z Anglijo. Ratificiranje mirovne pogodbe z bomo večino sedem glasov zadnjo soboto zvečer ni prineslo miru, pač pa prinosa novo vojno.

Eamon De Valera je danes povabil vseh 57 poslancev, ki so glasovali proti pogodbi, na tajni sešatek, in ko je bilo zborovanje končano, je De Valera objavil, da je njegova stranka zaključila nadaljevanje boja za republiko, ki se mora izvajati za vsako ceno. Pozneje sta Collins in Griffith sklicala tajno zborovanje njihovih pristavev. Istočasno so tajno zborovale razne organizacije po vsem Irskem, organizacije, katerih imena so zamolčana, toda o katerih se ve, da so oborožene.

Položaj je zdaj sledeči: V smislu sprejete pogodbe z Anglijo mora biti sinfajnovski parlament zdaj razpuščen in vršiti se imajo volitve novega parlamenta "svobodne irske države", kateri mora prisesti zvestoba angleškemu kralju. De Valera pa stoji na stališču, da je sedanji parlament "edina postavna in predstavniška zbornica irskega ljudstva" in kot tak mora ostati pri življenju. Na Valerovi strani je 57 poslancev in ti bodo zborovali dalje kot "irski republikanski parlament" brez ozira na druge poslance, ki se razidejo. De Valera je umaknil svojo ostavko kot "predsednik republike" in namerava ostati na krmilu svoje vlade; na drugi strani namerava Arthur Griffith postaviti novo vlado, ki razpiše volitve. Tako bo imela južna Irska dve vladi in konflikt med njima je neizogiben. Kakšen konflikt? Ob času najbesnejše debate v zbornici pred nekaj dnevi se je bil Mike Collins spozabil in je dejal De Valeru: "Vem, da imate oborožene ljudi, ampak jaz jih imam tudi." Nihče se ni takrat dosti zmenil za te besede, ali danes imajo pomen. Cathal Brugha je minister obrambe; obenem je De Valerov pristajal. Brugha bo skušal na vse načine obdržati republikansko armado pod svojo kontrolo. Richard Mulcahy je pa šef generalnega štaba in v resnici pravi poveljnik irskih čet. In on je dejal, da pojde s svojimi četami za Collinsom tudi v pekel, če bo treba.

Taka je situacija na Irskem. Manjšina ekstremistov ni majhna; obe stranki sta skoraj enako močni, kar je pokazalo glasovanje glede pogodbe. Boj bo torej hud.

Dublin, Irska, 9. jan. — Eamon De Valera je danes ponovno rezigniral kot "predsednik irske republike"; obenem je naznanil, da je z njim vred odstopila sinfajnovska vlada. Collins je predlagal v zbornici, da se izvoli odbor iz pristavev obeh strank, ki naj poskusi doseči kompromis z De Valerom, toda zadnji je odklonil pogajanja z vsakim odborom.

ANGLIJA IN ITALIJA VABITA LENINA V GENOVO.

Ruska sovjetska misija v Rimu je naprošena, da v imenu italijanske in angleške vlade povabi Lenina na mednarodno ekonomsko konferenco. Obe vladi želita, da Lenin predloži svoje nasvete glede rešitve evropskih ekonomskih problemov. — Genovska konferenca najbrž pokoplje versalsko pogodbo, ker drugače bo sporazum nemogoč.

Rim, 9. jan. — Italijansko-ruska agencija javlja sledeče: "Ruska sovjetska ekonomska misija v Rimu je zvečer dne 7. januarja prejela od italijanskega predsednika Bonomija noto, ki se glasi, da italijanska vlada v sporazumu z angleško vlado želi, da Vladimir Iljič Uljanov-Lenin, predsednik ljudskega sveta v Rusiji, osebno pride na ekonomsko konferenco v Genovi in posreduje ter svetuje glede rešitve evropskih ekonomskih problemov. Italijanska vlada prosi rusko misijo v Rimu, da njeno željo čim prej sporoči Leninu."

Pariz, 9. jan. — Razna znamenja kažejo, da se bliža pokop zloglasne versalske pogodbe. Pogodba je itak mrtva, kar se tiče večine njenih famoznih točk, posebno pa prisveta lige narodov, ampak njena smrdeča mrhovina še vedno straši po svetu in to mrhovino mogoče pokopljejo na prihodnji konferenci v Genovi, v kateri bodo prvi sedeli pri eni mizi diplomatje entente, Amerike, premaganih centralnih držav in Sovjetske Rusije.

Versalska pogodba, katero sta diktirala vojska in železnost in sovraštvo v zvezi z neomejenim pohlepom po plenu in anekacijah zmage pijanih zavezniških militaristov in imperialistov, bo v Genovi nedvomno nadomeščena z drugo pogodbo. To je absolutno potrebno, kajti drugače je vsaka rešitev ekonomskih problemov nemogoča.

To je mnenje treznejših političarjev in diplomatov v Parizu, Londonu, Rimu in Berlinu. Liga narodov odpade in mesto te dobimo nekakšno "društvo držav", ki bo mogoče zmešan po zgledu meglenih Hardingovih priporočil. Trezne glave so prepričane, da bo Amerika zahtevala popolno revizijo versalske pogodbe kot pogoj svojega prisostovanja na konferenci.

Lloyd George in Briand zdaj kupeta nekakšno obrambno angleško-francosko alijanco proti Nemčiji, iz katere je Amerika popolnoma izpuščena. Ako Francija dobi to alijanco, tedaj se zadovolji z znižanjem nemške vojne odškodnine za 60 odstotkov v letu 1922. To pomeni, da bo ententa zahtevala od Nemčije le 700 milijonov zlatih mark namesto dveh milijard. Francoski militaristi sicer besne proti vsem tem revizijam odškodninskih določb, toda pomagati si ne morejo, kajti razen Belgije nimajo nikogar na svoji strani.

Berlin, 9. jan. — Dr. Walter Rathenau, nemški finančni velešak, bo vodil nemško delegacijo, ki pojde takoj v Cannes, kjer bo na seji vrhovnega sveta razpravljala o odškodnini.

Trije komunisti izvoljeni na Angleškem.

London. — Pri zadnjih splošnih občinskih volitvah na Angleškem so bili izvoljeni trije komunisti. Dva sta zmagala v Lancashiru, eden pa v Yorkshiru. Komunistična stranka je pri teh volitvah prvič nastopila in dobila je 20,289 glasov.

Delavska stranka (Labor Party), v kateri nastopajo socialisti in strokovni unionisti, je osvojila 79 mandatov v raznih občinskih odborih. To število pa še ni popolno in ravnotako še ni znano število vseh glasov. V Glasgowu je stranka dobila 110,000 glasov.

ANGLEŽI OBOROŽUJEJO EVROPEJCE V INDIJI.

Direktna akcija mase narašča kljub mirovni taktiki Ghandija.

DELAVCI STAVEKAJO V VSEH VEČJH MESTIH.

Washington, D. C. — S. N. Ghose, direktor Ameriške komisije za samovlado v Indiji, je prejel in objavil poročilo 8. januarja, da so britske oblasti v Indiji pričele oboroževati Evropejce v Kalkuti, Bombaju, Madrasu in drugih večjih mestih. Angleži sestavljajo za Evropejce "civilno gardo", katera stoji v akciji kot pomožna vojska alla čim se sedanja "pasivna revolucija" Indijskih nacionalistov prelevi v odprto bojevanje za dosego neodvisne republike. Angleži nimajo upanja, da bi vodja nacionalistov Ghandi, apostelj pasivne resistance, mogel preprečiti izbruh nasilja, ki se kuha v masah indijskih ljudstev. Obenem so Angleži pričeli mobilizirati moške napol divjega evrazijskega rodu.

Kalkuta, Indija, 8. jan. — Indijsko zmerno časopisje smatra akcijo vseindijskega kongresa glede imenovanja Ghandija diktatorjem za trik, da se izogne odgovornosti kadar izbruhne krvava revolucija proti Angliji. Kongres je sicer odobril Ghandijev program mirne revolucije, toda manjšina, ki je zahtevala na kongresu odprto proklamacijo republike, je vedno večja in kmalu pride čas, ko Ghandi ne bo mogel zadržati popularne revolte, čeprav ima velik verski vpliv nad svojimi rojaki.

Delavske stavke so splošne po vsej Indiji. Polcija v Madrasu je zastavkala v protestu proti princu Waleasu in zaradi majhne plače. Moplaški rebeli v Malabarju še vedno nagajajo Angleškim v Raynupu in Bengalu so bili zadnje dni krvavi spopadi s polcijo in mnogo oseb je bilo ranjenih.

Večinski socialisti v Nemčiji vabijo neodvisne v svoje vrste.

Berlin, 9. jan. — Včeraj je bila odpravljena konvencija neodvisnih socialistične stranke v Nemčiji. Konvencija se vrši v Leipzigu. Iz predkonvencijnih poročil je razvidno, da se bo konvencija bavila z vprašanjem združenja s stranko večinskih socialistov. Voditelji večinskih socialistov (socialnih demokratov) so sporočili neodvisnim, da so pripravljeni organizirati vlado z njimi vred, ako se združijo. Stranka neodvisnih socialistov ni več taka kot je bila pred tremi leti, ko so njeni voditelji prisegli, da združenja s "socialnimi patrijoti in izdajalci" ne bo nikdar. Tisti voditelji in dober del radikalnega članstva je danes v komunistični stranki. Kljub temu je stranka neodvisnih še vedno močna, in če se združi z večinskimi socialisti, bo druga najmočnejša politična stranka v Nemčiji.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo jasno in mrzlo. Lahki zapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 37, najnižja 32. Solnce izide ob 7:18, zaide ob 4:37.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (tj. v. Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Jan. 31-22) poleg valnega imena na naslova pomeni da vam je s tem dnem potekla naročnina. Posrvite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

RESNIČNE BESEDE.

J. Stitt Wilson, bivši župan v Berkerlyju, Cal., je rekel na narodni konvenciji metodistske cerkve, "da postanejo nauki Krista zasmehovanje in pridevek, ako se bodo krščanske cerkvene oblasti ustavljale pred bančnimi varnostnimi shrambami, vratmi tovarn in pred skladišči profitarjev."

Wilson je s svojimi besedami očrtal krščanske cerkvene avtoritete, kot zaslužijo. Imamo deset božjih zapovedi in tam je prav jasno povedano, ne kradi in ne ubijaj. Kljub temu pa dozdej nobeden krščanski škof, pa naj pripada h kateri krščanski cerkvi, ne obsoja tovarnarjev, ki silijo delavce delati za nizko mezdo, sebi pa pridržijo večji del od delavčevega produkta. Izjema je samo en škof in še ta živi na Angleškem.

Krščanski škofje se niso še nikdar sestali na zborovanju in izrekli, da se moramo razorožiti, da spolnimo peto božjo zapoved.

Med dobra dela krščanskega usmiljenja spada lačne nasititi, žejne napojiti, nage oblačiti in mrtve pokopavati.

Do danes pa še niso krščanski škofje izdali pastirskih listov, v katerih so ukazali njim podložnim župnikom, da naj pridigajo proti tovarnarjem, bankirjem in drugim podpornikom sedanjemu sistemu blagovne produkcije in distribucije, ki je kriv, da imamo lačne in napol nage ljudi. Dokazana reč je, da trpi letošnjo zimo na milijone brezposelnih delavcev z njih družinami vred po vsem svetu, ker so mogočni finančniki in drugi kapitalisti sklenili, da omeje produkcijo, da tako lahko razbijejo delavske organizacije in delavce potlačijo nazaj v staro sužnost.

In kaj pravijo krščanski škofje k tej resnici? Nič! Prav nobene besede ne zinejo, s katero bi spomnili krščanske bankirje in druge kapitaliste na njih krščansko dolžnost.

Tudi mrtvi se ne pokopavajo zastoj. Naj bo siromak še tako velik, ko umre, najprvo bodo vprašali, kdo plača pogrebne stroške. In če ni denarja za pogrebne stroške, odpeljejo ga ponoči brez slovesa na pokopališče in zagrebejo v velegomilo, kjer leže siromaki tesno položeni drug poleg drugega.

Besede J. Stitt Wilsona, bivšega berkeleyškega župana, so resnične, toda vpliva ne bodo napravile nobenega. Višji krščanski oblastveniki so tako tesno združeni v prijateljstvu s privatnimi bižniškimi interesi, da ne bodo podvzeli najmanjšega koraka, da se uresničijo Kristovi nauki. Kajti če bi ti gospodje res imeli kaj volje poboljšati gospodarske razmere na tem svetu, da bi vsi ljudje, ki delajo, živeli v zadovoljnosti, bi že zdavnej podvzeli poizkuse v tej smeri. Več ko devetnajst sto let je minilo, od kar se je rodil legendarni Krist in skoraj devetnajst sto let se uče njegovi nauki. Po imenu so njegovi nauki tako razširjeni, da nekateri trdijo, da živimo v dobi krščanske civilizacije. Tudi višja krščanska duhovščina je zadobila veliko moč, tako da lahko vpliva na politične in gospodarske razmere. Ali današnji proletarec je ostal ravno tak siromak, kakršen je bil v poganskem Rimu, ko so prvič pričeli učiti in širiti Kristove nauke. Krščanske cerkve ne bodo spremenile položaja siromakov, kajti če bi res hotele kaj izvesti, bi že zdavnej podvzele potrebno akcijo. Ostale bodo cerkve, ki bodo še nadalje pridigale lepo siromašnemu delavcu, da naj gara in trpi na tem svetu, kajti kolikor bolj bo trpel, toliko večje bo njegovo veselje v nebesih po njegovi smrti.

Ljudskim masam se počasi odpirajo oči, da tisti najraje segajo po uživanju na tem svetu, ki delavstvu priporočajo, da naj trpi in se muči na tem svetu, ker po prejel večno plačilo za svoje trpljenje na onem svetu. Ali odpirajo se! Vedno več ljudstva prihaja do spoznanja, če si ni bo samo pomagalo, da mu ne bodo pomagali oni, ki ga uče Kristovih naukov. In kadar si bo ljudstvo s pomočjo svojih političnih, strokovnih in gospodarskih organizacij že skoraj tako daleč pomagalo, da bo stalo na pragu boljše človeške družbe, takrat se bodo mogoče spomnili krščanski cerkveni škofje, da so zanemarjali svoje dolžnosti napram trepečemu ljudstvu in da so podpirali tiste, ki so ljudstvo izkoriščali. Takrat tudi škofje narače njim podložnim župnikom, da naj pridigajo čist in nepokvarjen Kristov nauk!

Ruski sovjetski kongres.

Moskva, 6. jan. — (Poroča Luis Levin.) — Deveti vsruski sovjetski kongres je zaključen in komunistično časopisje v Moskvi zdaj pregleduje njegovo delo. Vsi boljševiški kritiki se strinjajo v enem: letošnji kongres se je bavil manj s teorijami in več s praktičnimi vprašanji. Vledetega je med letošnjim in prejšnjimi kongresi velika razlika.

Kongres je jasno pokazal, da je ruska revolucija stopila v novo fazo svojega življenja. Komunisti in nekomunisti enako priznavajo, da rekonstrukcija Rusije mora pasti na rametistih, ki so voljni graditi počasi, kamen na kamen.

Sovjetski kongres ni reševal nobenih problemov niti sklepal kakih zakonov. To ni njegova naloga. Sovjetski kongres ni zakonodajna zbornica, pač pa je neke vrste politična konvencija ali periodična sovjetska ustavodajna skupščina, ki razpravlja, poživlja, odobrava in zavrača.

Delo devetega kongresa je vteleseno v ducat resolucij, ki odobravajo program moskovske vlade in komunistične stranke, katera kontrolira vlado. Nova ekonomska politika je bila odobrena in kongres je priporočil vladi, da povabi inozemski kapital v Rusijo, najame posojila in daje razne koncesije. Kongres je sklenil, da ostane zunanja trgovina nacionalizirana, to je monopol vlade, toda izjemo imajo kooperative, ki so dobile pravico izvoza in uvoza. Kongres je sprejel načelo, da morajo sovjetski zakoni jamčiti državljanom osebno svobodo in "lastninsko pravico". To je bilo sprejeto v načelu.

Kongres je dalje reformiral Čeko ali tajno sovjetsko policijo. Nadalje je zaključil, da temeljne industrije ostanejo nacionalizirane, toda uprava teh velikih industrij ima biti razdeljena med vrhovnim ekonomskim svetom in podeželskimi sveti; s tem so lokalne industrije dobile delno avtonomijo.

Kar se tiče kmetijstva, je kongres sprejel načrt poljedelškega komisarija Osinskija, ki dovoljuje kmetom, da sami odločajo o formi obdelovanja zemlje, toda zemlja ostane nacionalizirana. S to reformo hoče sovjetska vlada pridobiti kmete, da bodo rajši obdelovali srednje velike kmetije.

Kongres je odobril načrt za omejitev papirnatega denarja in hiter povratek zlate podlage. Trokrijevo priporočilo, da demobilizacija preneha, je bilo tudi sprejeto.

Važen je sklep, da se odalejšne sovjetski kongres samo enkrat v letu in delegatje v mestih se zanjprej volijo na vsakih 50,000 prebivalcev eden, na kmetih pa eden na vsakih 250,000 prebivalcev. Število delegatov je s to spremembo precej skrajšano in stroški kongresa, ki se je do zdaj vršil dvakrat v letu, so se znižali. Na drugi strani je kongres zvišal število članov vsruskega centralnega izvrševalnega odbora od 200 na 386. Odbor se ima sestati trikrat v letu in zborovati dalj časa, tako da reši vse zakonodajne probleme, imenuje stalne odbore, odobri propozicije itd. Kongres je ponovno izvolil vse stare člane centralnega izvrševalnega odbora; med novoizvoljenimi člani je tudi pet žensk. V kongresu je bilo samo dvajset delegatov.

V splošnem je kongres odobril zaključke komunistične stranke, katera vrši diktaturo. Kljub temu ima sovjetski kongres dvojno pomenitost. Prvič je simbol potencega konstitucionalizma. Ker se shaja redno, daje Rusiji idejo najvišje ljudske zbornice in oblasti. Delegatje pridejo iz vseh krajev Rusije, silijo in vidijo voditelje na krmilu vlade in vrtniki se domov, poročajo lokalnim sovjetom. S tem se kristalizira ideja narodne skupščine. Drugič kongres razširja mišljenje administratorjev, republike glede edinstva dežele. Nekateri delegatje so mi povedali, da za njih kongres pomeni eno leto višje izobrazbe. Naučili so se marsičesa, in ko se vrnejo domov, bodo naučili tiste, ki znajo že manj. Kongres je vir elementarne vede za priprave in neke delegate, čola izobrazbe in inspiracijo.

Zelo karakterističen je bil zaključni dan kongresa. Ko so delegatje zapustili operno gledališče, v katerem so zborovali, jih je za-

naj na trgu pozdravila godba in pred njimi je bilo veliko platno, na katerem je kinematograf kazal znanstvene metode poljedelstva, kot oranje s traktorjem itd. Na stotine delegatov je natlačilo prostor pred platnom in z največjim zanimanjem so gledali premične slike.

In ko sem stal v bližini in opazoval množico, na katero je padal medli žarek svetlobe iz kinematografskega projektorja, sem si zastavil vprašanje, katero mi je dolgo časa roji po glavi:

Ali ni za veliko in zaostalo deželo, kot je Rusija, res potrebna neka diktatorična sila, ki gradi duh podjetništva, industrijske energije in umnih metod dela in discipline? Ali ni ravno železna volja komunistov in njihova trdnost v znanost in industrializma potrebna Rusiji?

Iz defenzive v ofenzivo.

TAKO JE ODLOČILO ČIKASKO ORGANIZIRANO DELAVSTVO NA PROVOZU PRIVATNIH BIŽNIŠKIH INTERESOV.

Ofenziva se vrši s javnimi ljudskimi shodi, ki trajajo, dokler ne pridemo do mfr privatni bižniški interesi.

Chicago, Ill. — Delavska federacija v Chicagu, katere predsednik je John Fitzpatrick, je izdala načrt za ofenzivo proti privatnim velebižniškimi interesom, ki povzročajo, da bo veliki denarni mošnji še žal, da je pričela s svojo kampanjo za uničenje delavskih strokovnih organizacij.

Vrčila se bo cela vrsta javnih ljudskih shodov, na katerih bodo dobri govorniki pojasnjevali, zakaj gre v tem boju. Dolžnost veže vsakega delavca, da se pridruži tej kampanji in sodeluje po svojih močeh, da bo ofenziva uspeh. Vsak delavec naj agitira za obisk teh shodov, dokler gošpodje "boji" ne bodo prosili za mir in rekli: "Nehajte, dosti smo dobili po grbi!"

Prvi shod se je vršil že 4. januarja v dvorani Columbia. Drugi shod se je vršil 8. januarja v Foresters' Hall, 113 S. Ashland Blvd. Peti shod je sklican za dne 19. januarja v Holders' Hall, Chicago Labor Temple, 113 S. Throop St.

Kasneje bodo naznanjeni zopet drugi shodi. Ti shodi se bodo nadaljevali križem Chicaga, dokler ne bo ljudstvo v Chicagu izvedelo, da hoče par gospodov, ki imajo dobro rečeno denarno mošnjo, ukazovati delavstvu in mu celo vzeti njegove v ustavi zajamčene pravice — svobodo združevanja, zborovalno svobodo itd.

Delavstvo v Chicagu je dolgo časa gledalo in trpelo. In posledica tega je, da je v Chicagu veliko štrajkov, ker hočejo privatni velebižniški interesi za vsako ceno razbiti delavske strokovne organizacije, da delavstvo potisnejo v suženjske razmere. Delavstvo je trpelo, a končno je bila mera polna, in prešlo je v ofenzivo. Ta ofenziva se vrši s shodi, to je s potukom ljudstva, da ljudstvo izve, kako si pest vелеpodjetnikov počasi, toda sigurno osvaja oblast nad delavci, ki jim ne gre po človeških in naravnih postavah.

Velepodjetniki so sejali in zdaj bodo želi, kar so sejali.

Poduk, poduk ljudstva je tista reč, ki se jo velepodjetniki najbolj boje. Lahko se reče, da je strokovno organizirano delavstvo zdaj nastopilo pravo pot v Chicagu. Izobraževati in podučevati je treba in velepodjetniška oholost in ošabnost bosta kmalu pozabljena reč.

KAJ JE Z NOVO POGODBO Z RUDARJI

Premogovniški podjetniki iz držav Pennsylvania, Ohio in Indiana se kajajo.

Chicago, Ill. — Zadnji petek se je imela vršiti konferenca med zastopniki rudarjev, organiziranih v United Mine Workers of America, in podjetniki zaradi nove pogodbe. Sestati so se imeli podjetniki iz držav Pennsylvania, Ohio, Indiana in Illinois. Podjetniki iz držav Pennsylvania, Ohio in Indiana niso pristali na to, da pošljejo svoje zastopnike na konferenco, ki je imela določiti, kdaj

prične pravzaprav pogajanje. Zadnji trenotek je Lewis, predsednik rudarske organizacije, odpovedal konferenco, ker so podjetniki izmed omenjenih treh držav rekli, da ne pridejo. Podjetniki iz Illinois so takoj brzojavili Lewisu, da žele, da se konferenca vrši.

Tako zdaj stvar stoji. Zakaj se podjetniki iz zgoraj navedenih treh držav obotavljajo priti na predkonferenco, ni bilo povedano javno, ampak vsakdo lahko ugane, da nameravajo najbrž posnemati podjetnike v drugih industrijah, ki so za "odprto delavnico," ali takozvani "ameriški načrt."

ALI SE SLADKOR PODRAŽI?

Podražitev se napoveduje!

Washington, D. C. — Tako je in niš drugače v današnjem gospodarskem sistemu, da vpijejo, da se morajo delavske mezde znižati, ker padajo cene, na drugem mestu pa napovedujejo podražitev zelo važnega živeža za ljudsko prehranitev. Tak je gospodarski sistem, ki ga nekateri hvalijo kot najboljšega na svetu.

Zdaj naznanjajo, da se sladkor ne more prodajati po tako nizki ceni, ako se ne omeji sladkor na produkcijo.

Seveda se bankirjem ne izplača posojevati denar sladkornim plantaznikom in tovarnarjem, dokler ima sladkor nizko ceno. Ako ima sladkor nizko ceno, ne morejo prejeti visoke obrestne mere od denarja, ki je naložen v sladkorni spekulaciji.

Bančni interesi niso na pr. še nikdar rekli, da se ne izplača pridelovati pšenice po nizki ceni, ker nosijo farmarji direktno posledice nizke cene. Pri sladkorju je seveda drugače. Tukaj trpe bančni interesi. Saj je bilo povedano pred par leti, ko so naganjali sladkorne cene navzgor, da je ameriški bančni konzorcij napravil dve sto milijonov dolarjev dobička.

ŠTIRI ŽRTVE "MESEČNINE."

Chicago, Ill. — Tihotapsko zganje je zahtevalo prek nedeljo štiri žrtve, ker ljudje pijejo zdaj vse, kar jim kdo ponudi na prodaj, ali se pa toliko napijejo, da popolnoma izgube svojo pamet, da ne vedo, kaj delajo.

Henry Autschbah, tiskar, je prišel domov pijan. Dokler ni bilo prohibicije, ni bil Autschbah pijan. Pred dvema letoma je prišel prvič domov pijan. Od tega časa je bil seveda večkrat pijan. V nedeljo se je zopet napil. Ko je prišel domov, ga je žena pričela zmerjati, mesto da bi se ravnala po slovenskem pregovoru, da se je pijanemu treba umakniti s senenim vozom. Beseda je dala besedo, Autschbah je pričel groziti ženi, da jo ubije, žena je pa tekla po samokres in ga ustrelila. Poročena sta bila devet in dvajset let.

Michael Condo je prišel domov pijan ko kлада. Sprt se je s svojo soprogo in jo zabodel z nožem. Njegovo soprogo so prepeljali o pasno ranjeno v bolnišnico, njega pa v zapor.

Louis Durabond, delavec star 40 let, se je napil žganja. Prepeljali so ga v bolnišnico. Na potu je umrl.

John Buketa se je napil žganja in v pijanosti je padel tako nearečno, da si je razbil lobanjo.

Ti dogodki so tako užili mrliškega oglednika Hoffmana, ki je sicer precej toleranten človek in ki se ne ujezi tako hitro, da je zagrozil, da obtoži vsakega tihotapea umora, ki je prodal žganje osebi, katera se je ubila v pijanosti ali je na kateri drug način povzročila uboj.

Ljudem je priporočati: Ne pijte žganja, ker ne ve nihče, kaj mu tihotapec prodaja.

BLIZU PET MILJONOV BUŠLJEV KORUZE POSLANE V RUSIJO.

New York, N. Y. — Nakupovalna komisija Ameriške pomožne uprave, ki kupuje koruzo in pšenico od ameriških farmarjev za Rusijo z denarjem iz sklada dvajset milijonov dolarjev, ki ga je dovolil kongres, je že nakupila 4,660,000 bušljev koruze. Večji del te koruze je že odposlan v Sovjetsko Rusijo.

BIVŠI POLICAJ ZAVRENIK BANDITOV.

Chicago, Ill. — Na vogalu Rooseveltove in Halstedove ulice je detektivski šaržent s četico detektivov prijel Thomas Sweeneyja, bivšega policaja, in Theodore Stevensa, specialnega policaja v municipijalni bolnišnici za jetične, ko sta v ukradenem avtomobilu peljala ukradeno blago. Avtomobil je bil ukraden mrs. Margaret Pullmanovi, plen je bil pa ugrabljen v skladišču trdnice Carlson Bros.

UBEŽNI KAMENCI SE NISO DOLOGO ČASA VSELIILI PROSTORI.

Frankfort, Ky. — Osem kamencev je pobegnilo iz tukajšnje državne pobiljevalnice. Poslužili so se kanala za odtekanje fekalij. Prostoriti se pa niso veselili dolgo časa. Sedem je bilo ujetih po eni uri, od kar so skozi kanal zlezli v prostost, osmega so pa prešli po dveh urah v tovarni za arajee, kjer si je poiskal skrivatišče.

Japonske intrige proti Američanom v Sibiriji.

Harbin, Mandžurija, 9. jan. — Dogodki, ki osvetljujejo načrte japonskih imperialistov z ozirom na ugrabljenje vzhodne Sibirije, so pravkar prišli na dan. V Vladivostoku se nahaja ameriška misija pod vodstvom majorja F. M. Clarka. Misija je pravzaprav pod načelstvom inženirja in železniškega večaka John F. Stevensa, toda ta je v oktobru odpotoval v Washington in Clarke je zdaj njegov namestnik. Japoncem pa je ta misija velik trn v peti in že dalj časa poskušajo, kako bi jo spravili s pota. Zadnji poskus je bil, da so se japonski oblastveniki v Vladivostoku dogovorili z ruskimi monarhisti, ki pod zaščito Japoncev vladajo v Vladivostoku, za napad na Clarka. Japonci so obdoličili Clarka, da je v tajni službi boljševikov v Čiti. Dne 22. oktobra so ruski monarhisti ustavili vlak v Ponagršnja in preiskali voz, v katerem je bil major Clarke s svojim osebjem. Hoteli so preiskati Clarkovo torbo z listinami, toda major je odločno povedal japonskim hlapčonom, da se podvrže preiskavi edika v Vladivostok in tam je konzula. Caristi so nato odvedli Clarka v Vladivostok kin tam je konzul dovolil preiskavo, ki je bila seveda brezuspešna, kajti Merkulovi hlapci v službi Japoncev niso našli pri njem ničesar sumljivega.

Mnenje sovjetskih listov o ameriškem darilu.

Moskva, 8. jan. — Darilo dvajset milijonov dolarjev, ki ga je dal ameriški kongres za stradalajoče kmete ob Volgi v Rusiji, je izzvalo dolge uredniške komentarje v moskovskem komunističnem časopisju. Komentarji v splošnem izražajo hvalečnost in upanje, da je to prvo znamenje spremembe Hardingove politike napram Rusiji, ki prinese priznanje sovjetske vlade in vpostavljenje prijateljskih stikov. Uradna "Izvestja" pišejo v uvodnem članku "Rusija in Združene države", da je Amerika, "največja in najmočnejša buržoazna republika, pokazala, kaj more človeški ženi doseči v družbi, ki je razdeljena v razrede." Rusija — nadaljuje pisec — poskuša zgraditi družbo brez razredov, vzlie temu pa ni razloga za sovražnost med obema republikama. Ameriški kapital in delavstvo bi imela korist od prijateljskega razmerja z Rusijo. Združene države ne morejo poravnati vseh svetovnih težav na washingtonski konferenci, in če hoče zapadna republika sama sebi dobro, lahko dobi v Rusiji dobrega prijatelja na vzhodu.

Členkar zaključuje: "Fakt, da so Združene države dale Rusiji veliko pomoč, dokazuje, da se javni sentiment v transatlantski republik obrne k Rusiji. Ta preobrat bi bil nemogoč, ako ne bi vladajoči elementi spremenili svojega mnenja. Poznamo ameriško buržoazijo. Buržoazija ni sentimentalna, najmanj pa ameriška. Lakota med kmeti ob Volgi ne bi se odprla: mošnje ameriške buržoazije, ako bi ameriška vlada obdržala svoje staro, sovražno stališče napram sovjetski republiki. Ameriška politika se je torej spremenila in čas je prišel, ko se lahko govori o bližnjem s sporazumu med Ameriko in Sovjetsko Rusijo."

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Triadelphia, W. Va. — Delavci, ki išče dela pri premogetnih družbah v tukajšnji okolici, dobi povsod kratek odgovor: Ne rabimo. Zastonj je iskati kakoga prostora od delodajalcev, ker odgovorijo, da nimajo prostora in da je že vse natlačeno. Nekaterim delodajalcem se niti ne ziblje odgovarjati na vprašanje delavcev za delo, ki jih čaka vedno večje število pred vhodi.

Nazadnjaški listi bi nam radi dopovedali, da smo v sedanji dobi vsi enaki in svobodni. Za nas to ne velja, ker dasi bi po pravi morali biti vsi enaki, se to ne vrši.

Zadnjič o praznikih sem si naknil ta boljši cilindar na tri "tuke" ter jo mahnil tja, kjer so moji tovariši sklicali sejo ob dobro naloženi mizi. Prišel sem na določeno mesto ravno ko so moji prijatelji razpravljali o kraših in devojkah. Stopil sem bliže in povedal, da sem prejel ponudbo iz Nove Mehike, od koder mi piše dekle, da je pripravljena vrti se z menoj v zakonski jarem, če ji bom vse naredil. Našla je v pisnu vse kaj bo treba: "Zjutraj me boš obul", pravi, "potem boš kupil barvila, pudra, skuhaj zajutrek, ko boš prišel domov večerjo, potem me boš peljal v gledališče, itd." Fantje niso preveč časa premisljali, kaj jim je storiti, ko sem jim povedal vse, kaj je bilo v naznanilu, in kmalu je predlagal eden izmed njih, naj začasno se pustimo misel na bolj polovice, vsaj toliko časa, dokler je še na mizi prsta in drugih vabljivih stvari.

Krenil sem tudi k sosedovi botri, da pogledam, kako se imajo o praznikih. Počutil sem se kakor doma, posebno ko sem zapazil na mizi dobroto, ki imajo zame tako privlačno silo. Prišli so na to še drugi fantje in pričela je prosta zabava s prijetnim starokrajskim petjem. V takem stanju se človek dobro počuti in še na dan starega leta sem jo krenil domov. — **Maks Chesnik.**

Barberton, O. — Grenki časi se vedno prihajajo v ospredje, toda to bodo že g. nune, ki ga takoj željno pričakujemo, spreobrili. Grešnih duš je v naselbini dovolj, zato se ni bati, da bi manjkalo "klefsta", samo tovarne obratujejo bolj slabo, a po Novem letu se ima tudi to sprebrniti.

Listi v Akronu so obesili na veliki zvon veliko prosperiteto, ki ima pričeti v naši naselbini in jo proslavljali že naprej, a kmalu se je izkazalo, da je vse samo izmišljotina, ker tovarne, ki so do sedaj še deloma obratovali, so zaple svoja vrata, nekatere za tedne, druge pa za dva ali tri. N. Portage Rober kompanija je oglaševala v listih že kak mesec dni, da bo takoj po Novem letu nabila do 1500 ljudi, na kar pa ni prišlo drugo kot razočaranje. Tako mečejo ljudstvu pesek v oči in odvracajo od sebe nejevoljo ljudstva.

Barberton je velika naselbina tujerodcev, v kateri je po mojem mnenju največ nas Slovencev, ki pa smo različnega prepričanja, posebno kar se tiče versv. Raditega bi bilo jako umestno, da rojaki velike kosterice ali osmerice dajo na glasovanje celi naselbini radi bodočega "dušnega pastirja". Gotov sem, da bodo glasovnice za "ne" imele veliko večino, ker troto med marljivimi in pridnimi bučelami je že itak preveč. Rojaki, ako imate kak kvoder odveč, je tu dovolj potrebnih družin vsake narodnosti, katerih očetje že ne delajo po celo leto dni in še več ter so njihovi otroci podvrženi stradanju in zmrzovanju. To naj velja glede gospoda št. 3, ki ga dobimo v našo naselbino.

Zadnje dni se je ponesrečil nek delavec zaposlen pri Smith Gilca Sand Co. rodom Hrvat. Pohito ga je do smrti ko smo govorili o tem dogodku in od delavskih razmerah sploh, se je oglasil Franco Ribenčan, da je dal prvo pomoč ponesrečenemu, a ta je kmalu izdahnul ter se zavedno zposlil priveliki posmrtni kompaniji. Lepo se vračamo s formalne razmere, da mora de-

lavec, ki služi po 22c in pol na uro, da s tem preživlja celo družino, biti navezan na nevarnostjo, da ga zdaj pa zdaj ubije. To se pravi, da je delavcu treba moliti, marljivo delati in šele potem koga ubije, naj bo deležen veselja in nebeskega raja. Tak je ti isti raj, katerega trojte in njih zaveznički toliko zagovarjajo in hvalijo pred delavskim slojem, medtem pa oni žive v največjem razkošju in nemoralnem življenju. — **Sneider.**

SPOMINI.

Chicago, Ill. — O božičnih praznikih, ki sem jih praznoval prvič v Ameriki v prijaznem domu, pri polni mizi ter spočit od dolgih počitnic — neprostovoljnih, živo občutim veliko razliko med današnjim praznikom in onimi, ki sem jih prebil v svetovni vojni. Izmed vseh pa hočem opisati samo enega iz leta 1916, takrat, ko sem bil navzoč pri veliki avstrijski ofenzivi na Rumunskem.

Proti koncu novembra je prodrala Maekensena armada iz južne — bolgarske strani čez Donavo in udarila proti Bukarešti, kjer pa bi bila kmalu vsa zajeta z Maekensonom vred. Le hitri akciji nemške rezerve se je zahvaliti, da smo se rešili rumunskega ujetništva, česar smo se pa vsi bali, kajti pripovedovali so nam grozne stvari o počenju Rumunov z ujetniki. Pravili so, da ujetnikom režejo nosove in ušesa, potem pa jih usmrčajo, kar pa je bilo bžkone samo za propagando. Ujeti niso naše armade, pač pa jih je naša armada pregnala v neko močvirje, kjer smo jih zajeli. Plen je bil velikanski in po 14 dneh smo zopet enkrat dobili kruha, namreč rumunskega, kajti na pohodu ni bilo časa, da bi ga pekli in dolili.

Naslednje dni nas je moril smrad tisočih mrličev, ki so nepokopani ležali po poljih kakor po veliki žetvi snopje. Kmalu nato je padlo glavno mesto Rumunije in nemške ter avstrijske čete so vkorakale v stolni Bukarešt. Šli smo naprej zasledujoč Rumune, ki so se postavili v bran kakor hitro so bile njihove čete pojačane z ruskimi. Po štirinajst dnevnem marširanju smo dospeli do železniške proge, ki pelje v Galatzo, mesto ob Črnem morju, proti zapadu pa na Ogrsko. Ravno božične dneve smo se ustavili v neki vasi Cherghisany, na južni strani železniške proge, ruske in rumunske čete pa so bile nastanjene severno od proge okrog kraja Filipesti. Pripravljali smo se na zadnji in odločilni udarec na tej fronti.

Vas Cherghisany izgleda kakor ena izmed vseh po Rumuniji. Hiše so zgrajene precej hišno, večinoma vse v enem slogu. Ulice so široke in ravne, ter se križajo v pravokotih. Ob vsaki strani ceste so pol metra globoki jarki za odtok vode ob nalivih, za jarkom pa drevje, ki zasenči celo ulico. Pod drevjem vodita ob vsaki strani dve stezi kakor ameriški stranski hodniki. Hiše so zgrajene samo za par let; spletene so iz dolgega bivečja kakor plot ter od znotraj in na zunanjo lepo gladko ometane in pobeljene; krite so s pločevino. Boljše hiše imajo balkone na dveh ali treh straneh.

Na severni strani vasi je stala cerkva, iz opeke strop pa je imela lesen. Bila še ni popolnoma dograjena. Tik pred prazniki je prišel nemški pastor v uniformi častnika ter opravil božično pobožnost za protestante, katolike in pravoslavne občenem. Naredil nam je dolgo, do srca segajočo pridigo. Govoril je o neki skrivnostni sili, ki nam daje moč, da lahko premagamo vse težave. Takoj sem si zaželel tako moč in si jo želim še danes. Povedal seveda ni odkod ta moč prihaja ali od kajzerja Viljema ali od Boga, ki je tudi Bog nasprotnikov in jim njihovi župniki ravnotako pridigajo na oni strani. Rekel je tudi, da nam nikdar ne bo zmanjkalo živeža in bomo imeli, ako bo kruha zmanjkalo — marmelada, če mesa ne bo, bomo jedli ribe itd.; samo tega se nam ni treba bati, da bi nas "sovražniki" izstradali. Že takrat nam je prišlo manjkalo vsakega živeža, zato mi nisem verjel.

Zanimiva je bila ta pridiga a nič manj zanimiva je bila letoš-

nja pridiga, ki jo je podal neki pater v "kranjski cerkvi" v Chicagu. Povedal je v pridigi, da je delavec postal človek in se osvobodil takrat, ko se je Krist rodil, proti koncu pridige pa je rekel, da delavec niso bili še nikdar taki sužnji kot so danes, ko so postali socialisti.

Skoraj sem pozabil na Božič v letu 1916, Nemški in avstrijski topovi so bili zakopani za hišami in pričeli rano zjutraj dne 25. decembra na vso moč streljati. Od leve strani smo začeli močno streljanje, ki se je iz dalje slišalo kakor zamolklo grmenje. Bila je Falkenhaimova armada, ki je z vso naglico prodirala z Ogrske. Ljuti boji so se odigrali na naši strani do večera. Venomer so prihajale dolge vrste ujetih Rusov mimo nas v ozadje. Čez dva dneva pa smo zopet potovali proti Črnemu morju podnevi in ponoči, po dežju in blatu, dokler nismo obtičali v njem. — **F. Rudman.**

St. Louis, Mo. — Veliki ameriški listi, ki zastopajo največ močeno bogataše, napovedujejo veliko prosperiteto, ki ima priti v tem letu. Že lansko leto se je nadejalo mnogo ljudi, da bo proizvodnja pričela napredovati, toda njihov čas jih je prehitel in smrt je opravila nad tisoči, ki so se nadejali, svoje delo. Tako tudi letos tisoči čakajo na boljše bližnje bodočnost in tudi oni bodo mnogi podlegli v čakanju. Pred časom so nam napovedovali, naj čakamo in videli bomo, kako lepi časi bodo nastopili, ko bo prevzel predsedništvo novoizvoljeni predsednik. Ko bomo imeli republikanskega predsednika, bo vse dobro so nam napovedovali. Dasi je nastopil novoizvoljenec republikanec, vendar ni nastopila doba, ki so jo napovedovali ljudem. Razni načrti so se oglašali po listih, po katerih bi se dala odpraviti brezposelnost. Aprila meseca lani so listi pisali, da bo vsa brezposelnost prenehala, če Amerika posodi Evropi ogromne vsote denarja in podpiše mir z Nemčijo. Junija meseca je Harding obljubil, da bo obdržal konferenco za odpravo nezaposelnosti, ki se je par mesecev na to tudi vrisla, a vse ni pomagalo, čeprav je predsednik ob otvoritvi konference izjavil, da bo deloval na to, da koncem leta že ne bo nobenega nezaposlenca več.

Če človek nalaže enega človeka, tedaj vesta samo ona dva, če pa kdo nalaže milijone, vedo milijoni, da je govoril neresnice, čeprav se mu ni zato nič pripetilo, drugače pa je, če človek govori resnice pred tisoč ljudmi; za tak "prestopok" mora biti kaznovan.

Vemo, da je bil napačen korak, ki ga je napravila mogočna Unija, ko je stopila v vojno in pošljala v Evropo ljudi, ki naj se bore za demokracijo. Dobro vemo, kaj vse se je takrat od nas zahtevalo in tudi ne moremo pozabiti lepih obljub, ki smo jih tedaj slišali, posebno ne v sedanjih razmerah, ko veliki del delavstva trpi v bogati deželi, kjer se pridela vsega dovolj in je nepotreben vsak uvoz. Nikar ne mislite delavci, da se bo položaj izboljšal, četudi prejmete pred volitvami še lepše obljube. Tako bodo obljubovali vedno: leto, drugo leto in sploh dokler jih bomo volili v Belo hišo.

Človek se čudi ljudstvu, ki se ni moglo spametovati, dasi je imelo briske izkušnje v zadnjih letih, in ne more verjeti dejstvu, da je ljudstvo z malimi izjemami še vedno tako kakor je bilo pred vojno. Vsak dan skoraj slišim, da Harding ni dober ter da bodo pri prihodnjih volitvah izvolili Woodrow Wilsona, ker "on je za delavce". Ne zavedajo se tega, da bi kriza morala priti že leta 1916, ako bi ne bilo vojne, zato tako sodijo o tem možu, ki je v ostalem za delavstvo ravno to kakor republikanski izvoljenec, razlika je samo drugo ime.

V St. Louisu so zagovorniki prohibicije obljubovali vse dobro, ko bo v deželi popolna "suša". Dnevne novice o samomorih, umorih, obolelostih in tatvinah nam povejo, kako je dobro, odkar je izpolnjena njihova želja.

Nepazopleni delavci v St. Louisu so zelo hvaležni Blauke Coffee kompaniji, ki jim daje kruh in kavo zjutraj in popoldne. Človeku se krči pest, ko vidi po 1500 ljudi v dolgi vrsti s šalicami v roki. Mestni očetje v St. Louisu pridejo v slučaj prihod kakoga franco-

skega ali laškega generala velike bankete, ki stanejo tisoče dolarjev, toda za siromašne brezposelne delavce ne stane niti toliko, da bi se vzdržali pri življenju.

Nadejam se, da bodo delavci nekoč spoznali to veliko krivico, ki se jim godi in pomčili z vsemi, ki so povzročitelji vsega gorja. Če pa jih sedanja doba ne bo izmudila, tedaj je znamenje, da sploh nimajo nikakega občutka, da so slabejši kakor navadna žival in prav je, da se jim godi še nadalje tako. — **J. Stancić.**

Frontenac, Kans. — Malo se brigamo za njihovo miltjenje, ako mislijo o nas starykarih v Kansasu, da smo revolucionarni in boljševiki. Mi vemo, kaj smo in da je naša želja samo ta, da se osvobodimo one postave, ki nas dela sužnje in oprostimo iz ječe naša voditelja. Val premogarij postojno trdi v našem boju in posebno kar je nas Slovencev, se veselimo, da ni med nami nobenega rojaka, ki bi se izneveril naši stvari, in je samo neki Poljak, ki se je vrnil na delo. Kakor sem čul, bo do milijard zapustil ta kraj, ker nimajo nikakega posla. Armada žensk se je že davno umirila, zato so popolnoma brez potrebe.

Zadnje čase so pričeli iztikati in iskati, če bi morda našli kje kakoga kršitelja prohibicijejskega zakona, kar pa je očitno brez uspeha, ker ljudje ne znajo delati čudežev kakor so se delali v Kani Galileji.

Ravno sem zvedel, da so v rovu št. 49, last Central Coal kompanije, ki obratuje že dva meseca, skoz vsoto dobo spravili na dan celih sedem železniških vozov premoga; roj št. 17 Jenksen Walker kompanije pa je v istem času dal 30 vozov premoga?

Podpora prejemamo tedensko od 12. distrikta, za katero smo bratom premogarjem v Illinoisu zelo hvaležni. Tudi mi bomo stali v slučaju vsake potrebe na njihovi strani, kajti vsi smo eno in če zmagajo delavstvo v enem okrožju je toliko, kakor če bi zmagalo vse delavstvo pri organizaciji. — **John Maro.**

DOPISI.

Samsula, Fla. — Iz tukajšnje naselbine v solnčnati in rožnati deželi Floridi še ni bilo nikakega dopisa. Veliko še ne morem pisati od tu, ker nastanjen sem tu še le kake štiri mesece. Vseh Slovencev nas je štiri družine in eden samec.

Nastopila je že krasna spomlad. Po poljih in vrtih že cveto lepe cvetice in pričeli smo že z obdelovanjem. Vsaki dan smo na polju. Klima je dobra tu, drugi trde da je najboljša v tukajšnjem okraju, kar je tudi poznati, ker vsi smo čvrsti in zdravi.

Nekoč sem čital dopis v Prosveti od farmarja-rojaka iz N. Y., ki je rekel, da farmarju ni mogoče živeti na 40 akrih zemlje, ker je premalo 80 ali 100. Sedaj pa vidim tu dva rojaka, ki obdelujeta samo vsak po 10 akrov zemlje, čeprav vsi lastujeta vsak po 70 akrov in pri vsem tem dobro živita z veliko družino in eden njiju ima celo dva sina v višjih šolah.

Prvi Božič v Floridi smo prav dobro obhajali. Rojak John Luxner je prišel z avtomobilom po nas. Na njegovem domu smo se imeli dobro in nič ni manjkalo zemeljskih dobrot. Hvaležni smo mu za njegovo postrežbo in prijateljstvo. — **John Pieterski.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Bridgeport, O. — O stanju valute, kako bo v bodoče, ne vedo še borzni spekulanti. O tem se ne more še zdaj ničesar reči. Počakati bo treba bolj jasnih znamenj, da se o tej zadevi kaj reče.

M. J. S. Halcombe, Wis. — Pošilja se lahko v staro domovino pakete 11 funtov. Oblika, ako je nova, je ne pošiljajte, ker je od nje treba plačati carino radi uvoza. Bolje je poslati jim gotovo vsoto denarja, da si tam kupijo oblake, pri čemur boste mnogo prištedili vi in oni.

Delavec brez delavškega časa: plaja je kakor volak brez pulke. Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveta."

Slovenska Narodna

Podpora Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Prešednik: Vincent Calbar, podprešednik: Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 4, Johnson, Pa., gl. tajnik: Matthew Turk, tajnik bolniške oddelke: Blas Novak, gl. blagajnik: John Vogrich, urednik glasila: Jule Zavertnik, upravitelj glasila: Filip Gadin.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, prešednik, 416 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 278, Barberton, Ohio, Fred A. Vidler, Box 673, Ely, Minn., John Terčelj, Box 161, Lawrence, Pa., John Geršak, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, prešednik, 2657-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VZHODNO OKROŽJE: Jack Ambrecht, Box 286, Moon Run, Pa. John Gročel, 888 E. 137th St., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šuler, Box 104, Grove, Kans., in Jugoslavija: Max Mare, Box 166, Hill, Minn., za sovcevske: Mike Zugel, 8453 So. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalts, prešednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Šomrak, 8809 Prater Ave., Cleveland, O., William Sitter, 2805 St. Clair St., Cleveland, O.

Združitelni odbori:

Prešednik: Frank Alst, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Juhli Oven, 3639 W. 28th St., Chicago, Ill. Jon Šuk, 1101 E. 82nd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. POZORI!—Korrespondenca z gl. odborniki, ki deluje v glavnem uradu, se vrši taholci: VSA PISMA, ki so namenjena na posle gl. prešednika se naslovi: Prešedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote volbe se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. Vse prihodnje glade poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaltsu, prešedniku združenega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prišli na gl. pristni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill. Vsi dopisi in drugi spisi, nasnanila, opizni, naročnina in sploh vse kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Damask—biser vzhoda.

(Konec).

Neizmerno je človek presenečen, ki je gledal iz daljave Damask, ko pride v mesto samo. Umazane, temne in razdrapane ulice med razpadajočim zidovjem poslopij so skoro nemogoče za kakovo prevažanje. Stanovanjska poslopja so večinoma krita s plohi in pločevino, kar vse daja mestu še ubožnejšo aliko. Vseeno čudovito vpliva na vsakega Evropejca bujna noša mečkanov, ki je popolnoma orientalska in dela mesto najzanimivejše za ogled. Posebno v jutranjih urah so ulice tako slikovite, da človek nehoti postane na vogalih. Neprestano se vrste ljudje v najrazličnejših nošah, tovarna živina megi, velbloudi, konji, vse težko obloženo; vozovi najstarejših ustrojev in najelegantnejše kočije se mešajo med vrvečimi množicami. Tudi polične umazane železnice ne-manjka in njeno drdranje in zvonenje se meša vrvežem, vpitjem barantačev in prodajalcev limonade, ki nudi jo mimoidočim kovinaste lončke s limonado. Budeji se vrste drugi za drugim, vmes pa so kavarni, trgovine judovskih kročnarjev in brivnice Evropejcev. Po arabških kavarnah je navadno opaziti zelo mnogih evropskih obiskovalcev in med elegantnimi evropskimi frakci ter cilindri se mešajo fesi in dolgi svetilni, ter čisto beli platneni plašči. — Po cestah so nasajeni rožnati laški javorji, pod katerih senenimi udobno zleknjeni počivajo berači.

Največ živahnosti je po velikih bazarjih, ki se vrste drug poleg drugega pod velikimi oboki trgovskega mesta. Navadno so te prodajalnice (bazarji) poleg ulice pod obokanimi hodniki, ki se vlačijo skoro po celem notranjem mestu. V teh trgovinah človek dobi vse kar potrebuje in dobi kakšno. Arabci ter Judje se tudi lotijo prodajati vse, za kar upajo izkupiti kak novec. V ozadju za trgovinami in stanovanji imajo prebivalci svoje nasade. Poleg zelenjave imajo nasajene oranže, citrone, palme, banane, grozdje in drugo eksotično drevje. Po spodnjih delih svojih stanovanj imajo Arabci največ urejene obirne dvorane za kadilnice in sprejemanje prijateljev. Vse kar ima kaj več vrednosti razstavijo po stenah takih sprejemnic. Stene so dočela pokrite s temnimi, zelo okusno izdelanimi preprogami, na njih pa vse sablje in drugo starodavno mnogovredno orožje. Poleg drugega pohištva je po takih sobanah navadno ob steni par ali več nizkih divanov, okritih z dragoceno kožnatinov divjih zveri. Poleg tega pa je med pohištvo nekoliko premožnih Arabcev opaziti tudi številne svečnike in druge izrezljane predmete iz lesa, deloma poslačene, ali pa barvane s živimi

barvami, kar daje posebno veličasten pogled sobanam. Preko dvorišča in vrta arabških poslopij vodi pot med nasadi v drugi del stanovanja — harem. Prav prijetna so šele bivališča v ženskih oddelkih, ki so obdani s cipresnimi nasadi in med gredami najbujnejših cvetlic.

Damaščani jako ljubijo stanovanja obdana s številnimi rastlinskimi nasadi in skoro pred vsakim tudi hočejo imeti vodovod. Posebno kar je stanovanj nekoliko obdanih od notranjega mesta, se ponakajo z lepimi kamnatimi vodometi, skrivajočimi se za bujnimi drevesnimi in cvetličnimi nasadi. Najlepše pa izgledajo taki vrtovi v malih vasicah, katerih je na stotine in okrožajo Damask kakor obroč. Hiše poljedelcem je komaj opaziti izmed grmovja številnih oliv, orehov, palm in najrazličnejšega vedno zelenega drevja. Ko človek pohaja po teh naravnih parkih, se ga poloti nekaka gzdava utrujenost, da leže v senco kočatih palm. Rojaki sami so zelo malomarni kadar se jih poloti ona lenoba in se vlečejo v hladno senco pod šumečimi kočatimi vejami, a kljub temu se zelo delavni. Po cestah v predmestjih, ki se križajo kakor goste mreže, se neprestano ob vsakem času vijejo dolge karavane velbloudov, ropčejo najrazličnejši vozovi in se križajo brzi arabški jezdci. Beduini so vedno na cesti. Njih divji obrazi se zakrivajo v priproste snežne bele plašče, ki se posebno po dnevi od solca odseva, da je nemogoče gledati njih svetloba. Večinoma so na konjih, posebno oni, ki pasejo koze in meze.

Nikjer ni rastlinstvo tako bujno kakor sredi neizmernih puščav, kjer ima dovolj vode. Kakor blagoslov vpliva voda na rastlinstvo, dasiravno je to sredi najhujše puščave. Približno kakih 20 milj vzhodno od mesta, postaja perje na drevju svetlejšje in žito bolj prilitkavo in ubožno. Kmalu nato pa se spremeni vsa zelena pokrajina v puščo in po par kilometrih hoje se opazi samo še tu pa tam kak osat ali orumenelo travo sredi peska. To je domovina beduinov, šakalov, gazel in hijen; pozorišče, kjer se je odigralo toliko bojev med obdelovalci polja in prostimi Nomadi (divje pastirsko pleme). Na poti proti vzodu se nato vrste naselbine barih šotorišč neprestano brez kone.

Danes je v Siriji gospodarica Francija, dasiravno ji Anglija ni dala prepušča mirnim arem. Kdor ima v lasti Sirijo, si želi tudi Egipta. Skozi tisočletja se je menjala zgodovina kakor dan in noč in tako tudi mode človeštva a Damask pri vsem tem ni podlegel. Gospodstva bodo še minevala in narodi bodo izginjali a Damask jih bo preživel.

DVONOŽEC

in druge zgodbe.

NARAVOSLOVNE PRAVLJICE

Spisal Karl Ewald.
Prevedel Franc Bolka.

(Dalje.)

"Če bi ne bila tako velika, bi jima svetloval zgraditi gnezdo v bližjo poleg mene", je rekla trstna penica.

Novi živali sta šli dalje in našli vedno nova mesta, ki so se jim drugo od drugega zdela lepša, tako da se nista mogli odločiti, kje naj bi ostali. Srečali sta psa, ki je močno šepal, ker si je ob ostrem kamnu ranil tace. Hotel se jima je ogniti, ali ni mogel. Gošpa Dvonožica ga je zadržala in ogledovala njegovo rano.

"Pomorem ti, ubožček!" ga je tolažila. "Počakaj nekoliko..." Zadržala sem se sama ranila na nogi in jo izlečila s peresi.

Pes je opazil, da mu noče zle-ga. Zato je mirno čakal, ko je ona stekla v grmovje iskat rastlin. Medtem ga je božal Dvonožec po hrbtu in mu prijateljski prigravljaval. Čez nekaj časa se je vrnila s peresi, naložila mu jih na tace in obvezala z bilko.

"Zdaj poskoči dalje! Jutri boš zdrav."

Dvojica je odšla dalje, pes je postal, gledal za njima in mahal s repom. Tu so prišle druge živali iz lesovja in grmovja na svetlo.

"Govoril si s tuječema..." Kaj sta rekla?" so vpraševale v zboru.

"Bojita sta kot druge živali v gozdu," je odvrnil pes. "Zdravila sta moje tace in mi božala kolu-h. Ne pozabim jima."

"Pozdravila sta mu tace..." božala sta mu koluh..."

Od ust do ust je šla novica skozi gozd. Drevesa so si jo pripelje-tavala, cvetlice so vzdihovale in prikimalave, guščerice so bile ka-

kor vedno urne poterke in slavee je vezal verze o tem.

Novi živali pa sta šli dalje in nista niti več mislili na psa. Konečno sta bili trudni in vse-dili sta se k studencu. Nagnili sta se nad tekočo vodo, pili in se smejali lastni podobli. In potem sta natrgali sočnega sadja raz drevje in ga jedli. Ko je začelo solnce, legli sta k travi k počitku in zaspali, držeč se objeti s rokami. Nedaleč od njih je ležal pes, ki jima je neopazno sledil, glavno na sprednjih tacah, in gledal k njima.

Obhajal ju je okrogli in blesteči mesec. Sijal je tudi v veliki in začuden obraz goveda, ki je stalo pred njima.

"Bu-ut!" je mukalo govedo.

"Be-e!" je zančeval mesec.

"Kaj pa zijaš?"

"Ogledujem si ta dva, ki spi-ta tukaj", je odvrnilo govedo.

"Ali jih poznaš?"

"Zdi se mi, da je pred mnogo, mnogo leti tudi po meni plazilo nekaj takega", je odgovoril me-sec.

"Ali natančno ne vem več. Moj spomin je zadnjih stotisoč let zelo opešal. Ravno za moje nebesno potovanje še držim mi-sli skupaj."

"Da, moja pamet tudi ni veli-ko prida. Ali jaz se bojim."

"Tehle dveht?" je vprašal me-sec.

"Ne morem si razložiti tega. Ali trpeti jih ne morem."

"Pohodi jih torej do smrti!"

"Tega si ne upam", je reklo govedo. "Samo ne. Ali morebiti najdem koga, ki mi pomaga."

"Stori, kar hočeš!" je zaklical mesec. "Meni je to popolnoma vseeno."

Po teh besedah je odjadril da-lje. Govedo pa je prežvekovalo in preudarjalo, ne da bi prišlo do kakakega uspeha.

"Ali spita?" je vprašala ova, katere dolgo lice se je prikazalo poleg goveda.

In naenkrat je oživela vsa tra-

Tu so se scale vse živali, ki so jima sledile na njihovem potu. Ravnotako tiste, ki so spale po-dnevu in lovile ponoči, kakor ti-ste, ki so šle za delom, dokler je sijalo solnce. Nikdo ni več mislil na delo in počitek. In nikdo ni mislil na to, škoditi sosedu. Lev in jelen, volk in ovca, mačka in miš, konj, govedo in mnogo dru-gih je stalo stran ob strani v travi. Orel je sedel v vrhu dreve-sa sredi vseh malih ptičev gozda. Orangutan se je udobno vsedel na eno spodnjih vej in použival ja-bolko. Kokoš je stala na brežulj-ku poleg lisice; raca in gos sta plavali na reki in stegovali vra-tove.

"Posvetujmo se, ker smo ravno vsi skupaj!" je predlagal lev.

"Ali si sit?" je vprašalo gove-do.

"Gotovo, nasičen sem", je od-vrnil lev. "Nocoj smo prijatelji in spravi."

"Torej predlagam, da takoj in brez okolišev ubijemo te dve no-vi živali", je tulilo govedo.

"Kaj pa te je napadlo?" je za-klical lev nato. "Ti si vendar si-cer tako spravljiv dečko, hodiš na pašo in ne storiš mački žale-ga. Kako da si postal naenkrat tako krvoželjno?"

"Samo si ne morem razložiti", je odvrnilo govedo. "Ali meni pravi gotovo čustvo, da jih mo-ramo čim prej ubiti. Prineseta nam nesrečo. Hudobna sta. Boste videli: če ne poslušate mojega na-sveta, se boste enkrat še kesali."

Zdaj se je vmešal tudi konj v pogovor:

"Jaz se strinjam s govedom. O-grizite jih do smrti, pohodite jih do mrtvega! Čim prej, tem bo-lje!"

"Ubijte ju! Ubijte ju!" so kri-čali ova, koza, jelen, raca, gos, in kokoš.

"Čudovito!" je rekel lev in se začuden oziral. "Najmirnejše in najboljzgovorne živali: hočejo škodovati tuječema. Kaj sta vam storila? Zakaj se jih bojite?"

"Da, razložiti si morem ravno-tako malo, kakor govedo", je me-nil konj. "Ali jaz imam občutek, da sta nam ti novi bitji nevarni. V mojih ledjih in nogah gomazi in trga."

In govedo je pritegnilo: "Me-ni se zdi, kot da mi kdo slači ko-žo, če pomislim na ta dva. Zobje se zabadajo v moje meso."

"Mene zebe, kot da mi je ostr-ižena vsa volna," je kričala ova.

"Meni se zdi, kot da me kdo peče in je", je klicala gos.

"Meni tudi! Meni tudi!" sta klicali raca in kokoš.

"Skrajno čudovito!" je mo-droval lev. "Nikoli še nisem ali-šal kaj takega in ne razumem va-ših občutkov. Kaj vam moreta tujea škodovati. Naga hodita o-koli, uživata jabolka in pomaran-če in ne storita ničesar žalega. Po dveh skromnih nogah hodita okoli, vi pa imate po štiri, tako da lahko bežite pred njima. Raz-ventega imate rogove, krepelje in zobe. Česa se torej bojite?"

"Ti se boš za tvoje besede še pokesal", je prorokovalo govedo.

"Novi živali nas bosta vse pokon-čali. Tebi preti nevarnost ravno-tako kot nam."

"Ne vem za nevarnost in ne poznam strahu", je izjavil lev ponosno. "Ali kaj res ni nikogar med vami, ki se potegne za tu-jea?"

BOLGARSKI KRVNI ČAJ

Milijone ljudi živa ta čaj za pre-hlad; jemljejo toplega predno ležejo spat. Ta odžene zaprtico, vredi že-lodec in obisti, ter čisti kri. Up-rašajte lekarnarja, ali po pošti velik zavoj za \$1.25, ali 3 za \$3.15 ali 6 za \$5.25. Naslov je: Marvel Products Company, 8 Marvel Building, Pitts-burgh, Pa. (Adv.)

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhanje vedno le najboljše in najče-njeje. Dobiti je tudi skrbno sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vas kraje.

Grocerijam, sladničarjem in v pro-dajalnice železnine damo primeren po-pust pri večjih naročilih. Pišite po informacijo na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Tu je zagotavljal orangutan naglo: "Če ne bi spadala k moji družini, bi jaz to prav rad storil. Ali ne dela dobrega vtiska, če se potegaš za lastno sorodstvo. Pustite jih iti, dokler ne pogine-ta! Sta popolnoma neškodljiva."

(Dalje prihodnjič.)

VAŠE KNJIGE.

Zajedalci. Povest iz življenja slo-venskih trpinov v Ameriki. Ve-zano. Stane s poštnino vred \$1.75.

Zakon biogenetije. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divja-ških prednikov. 8 slikami. Ve-zano. 8 poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto. Naročila sprejema tajnik Knji-ževne matice S. N. P. J.: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

RAD BI IZVEDEL,
kje se nahaja moj brat John Se-mieh, doma iz Ilike vasi pri Ljub-jani. Že 4 leta nisem nič čul o njem, torej prosim rojake, če kdo ve za njegov naslov, naj mi to na-znani in ga opozori na ta oglas, ker on ne zna čitati. Poročati mu imam več zelo važnih stvari iz stare domovine oziroma od doma. Moj naslov je: Jakob Semich, P. O. Box 415, Eveleth, Minn.

RAD BI IZVEDEL
za mojega bratrance Janeza Štru-kel, (po dom. Openčan) doma iz Rot pri Velikih Laščah. Pred leti je bil na Evelethu, Minn. On enim bi rad izvedel za mojo sestro Marjeto Štrukel (omoženo No-se). Cenjene rojake prosim če kdo ve za njiju naslove, da mi to naznanijo ako bosta sama čitala ta oglas naj se prijavi na moj naslov: Matevž Štrukel, P. O. Box 136, Arma, Kans.

(Adv.) Jan. 10-11.

Velika Evropska vojna ki jo \$4.50
lahko vidite doma za svoto

Z našim patentiranim povečevalnim steklom (stereoscope) lahko vidite vse evropsko vojno, ki se je vrtila okoli vaših nog v Francoskem, Avstrijskem, Italiji, Rusiji, Srbiji, itd. v vaših doletih. Videli boste boje s jadrskimi podmornicami na morju, boje s rakoplovi in zračnimi silami, uničeno polje, vasi, mesta in veliko drugih krašnih svetovnih razgledov. Videli boste vse to naravno kot bi bili tam navzoči s lastnimi očmi, vsi ti razgledi so bili vzeti v Evropi in ni vam mogoče dobiti pravih slik nikjer drugje razen pri nas. Te slike vam ostanejo kot v spomin velike svetovne vojne. Sicer je to nekaj zabavnega: za vaše prijatelje ko ste v družbi. Pasite se pred neverjetnimi ponaredbami. Ta patentirani stroj, ki je zelo trepetno izdelan, okrit s aluminijem, baršunom okrašen, skupno s 150 slikami evropske vojne, vam polijemo za malo ceno, svoto \$4.50. To je nekaj izrednega in zelo zanimivo za vas. Torej ne odlašajte, temveč si naročite še danes, ker ta posebna ponudba se nudi le za kratko dobo, ker prava vrednost je večja.

Ne pošiljajte nam denarja vnaprej, samo izročite ta oglas in priložite 50c v poštinih znamkah za pošiljane stroške, ostalo \$4.50 pa bode plačati kadar se vam prične blago na vaš dom. Pišite takoj na naslov:

VARIETY SALES CO., Dept. 1153,
1016 Milwaukee Avenue — Chicago, Ill.

F. M. Dostojevskij:
BESI
Roman v treh delih.
Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

"Dobro, pa ne bom več..." je rekel Niko-laj Vsevolodovič.

Pjotr Stepanovič se je nasmehnil, potrkal s klobukom: ob koleno in prestopil s ene noge na drugo; njegov obraz je bil spet kakor prej.

"Tu me imajo nekateri celo za vašega tek-meca pri izzveti Nikolajevni; kako naj potem ne skrbim za svojo vnanjost?" se je zamejal. Le kdo vam nosi vse na uho? Hm, ravno osem je; iti moram. Varvari Petrovni sem obljubil, da se spotoma oglasim, pa bi rajši preložil; vi ležite spat, da boste jutri boljše volje. Zunaj je dež in tema; sicer pa imam izvoščka, zakaj na ulicah tod ni mirno ponoči... Ah, kakor nalašč: po mestu in okolici se klati zdaj neki Fedjka, ubegel kaz-njenec iz Sibirije, moj nekdanji tlačan, ki ga je vteknul papa že pred petnajstimi leti v voja-ke, da je dobil denar; zelo znamenita osebnost."

"Ali... ste govorili z njim?" Nikolaj Vse-volodovič je pogledal kvišku.

"Govoril. Pred menoj se ne skriva. Ta člo-vek je zmogel vsega, prav vsega, za denar seve-da; no, tudi on ima svoje vrste prepričanje... Ah, da spet omenim: če ste prej resno govorili o tistem namenu, veste, zaradi Lizavete Nikolajev-ne, tedaj vam ponavljam še enkrat, da sem tudi jaz vsega zmogel, v vsakem pogledu, kakor vam drago in vedno ves na razpolago... Kaj pomeni to... ali segate po palico? Ah, ne, saj ne po pa-lico... Premislite, meni se je zdelo, da iščete pa-lico!"

Nikolaj Vsevolodovič ni ničesar iskal niti govoril, vstal pa bil res nekam naglo, in obraz mu je čudno zaigral.

"In če bi imeli kake želje radi gospoda Ga-ganova," je zdajel bleknil Pjotr Stepanovič, ki-maje naravnost na pismo pod težilo, "se razu-me, da lahko vse uredim; prepričan sem, da me ne pozabite."

Odšel je naglo, ne čakaje odgovora; samo še enkrat je pomolil glavo izza vrat:

"To pravim zato," je viknil naglo, "kar Sa-tov na primer tudi ni bil opravičen (tvegati živ-ljenje, ko je v nedeljo stopil k vam, kajne da ne? Rad bi, da tega ne pozabite."

In spet je izginil, ne da bi čakal odgovora.

IV.

Nemara je mislil odhajaje, da začne Nikolaj Vsevolodovič udrihati s pestmi po steni, ko o-stane sam; vse bi bil dal, da ga vidi, če bi bilo kolikaj mogoče. Toda prevaril bi se bil hudo, zakaj Nikolaj Vsevolodovič je ostal miren. Kaki dve minuti je stal v istem položaju ob mizi oči-vidno globoko zamišljen, ne da bi se genil; a kmalu se mu je stisnil na ustnice vel, hladen smeh-ljaj. Počasi se je spustil na divan, na prejšnje mesto v kotu in zaprl oči kakor od trdnosti. Ko-

nee pisma je gledal še vedno izpod težila, toda on ni iztegnil roke, da bi ga popravil.

Kmalu je zadremal popolnoma. Varyara Pe-trovnja, izmučena po skrbeh teh dni, se ni mogla pregamati in je po odhodu Pjotra Stepanoviča, ki je bil obljubil, da se oglasi pri nji, pa ni držal besede, sklenila sama obiskati Nicolasa vzlic ne-primerni uri. Misel, da izpregovori morebiti že enkrat določno, končno besedo, ji ni dala miru. Tiho kakor prej je potrkala na vrata in odprla spet sama, ko ni bilo odgovora. Videč, da sedi Nicolas tako čudno nepremično, je šla z utripajo-čim sreem oprezno proti divanu. Kar verjeti ni mogla, da bi bil toli naglo zadremal in bi mogel spati tako pokoneu in nepremično. Njegov obraz je bil blede in strog, čisto otrpel in kakor zamrl, obrvi privzdignjene in namršene, ves podoben voščeni figuri. Par minut je stala in gledala nanj; komaj si je upala sopsti; nato jo je maho-ma pograbil strah in odšla je po prstih, obstala med vrati za hipec, prekrižala ga ter izginila ne-opazena, z novim težkim čustvom in novo tego-bo v sre.

Spal je dolgo, dobro uro; otrplost ga ni mi-nila ves čas: niti ena mišica v njegovem obrazu ni trenila, niti en gib ni stresel njegovega telesa, in stroga loka obrvi se nista uglasila. Da je ostala Varvara Petrovnja še tri minute, gotovo bi ne bila prenesla morečega dojma te brezčutne nepre-mičnosti in bi ga bila zbudila. Mahoma pa je sam odprl oči; negibno kot prej je sedel še deset minut, kakor bi strmel radovedno na predmet v kotu sope, ki je zbudil njegovo pozornost, čeprav ni bilo tam nič niti novega niti posebnega.

Naposled se je oglašil tihi, globoki zvok ve-like stenske ure; udarila je enkrat. Vznemirje-no je vzdignil glavo in pogledal na številnik; sko-raj isti hip pa se odprla zadnja vrata, ki so vo-dila na hodnik, in vstopil je komorni sluga Alek-sej Jegorovič, v eni roki topel svrtnik, ovratno šarpo in klobuk, v drugi srebrn krožnik, na katerem je ležalo pismo.

"Pol desetih," je naznanil s tihim glasom, odložil prineseno obleko v kotu na stol ter podal na krožniku pisemce, majhen, nezapečaten papir-ček z dvema svinčnikovima vrticema.

Ko je Nikolaj Vsevolodovič preletel ti dve vrstici, je tudi vzel svinčnik z mize, pripisal na konec par besed in položil papir na krožnik.

"Se izročil, kakor hitro odidem; obleci se," je dejal vstajaje z divana.

Opazivši, da je v lahkem baršunastem suk-njiču, je pomislil ter s ivelci podati dolgo sukno, ki jo je rabil za imenitnejše večerne obiske. Ko se je oblekel in nadel klobuk, je zaklenil vrata, akozi katera je prihajala k njemu Varvara Pe-trovnja, vzel skrito pismo izpod težila in stopil v spremstvu Alekseja Jegoroviča molče na hodnik. S hodnika sta prišla po ozkih kamanitih zadnjih stopnjicah v vežo, ki se je odpirala naravnost na vrt. V kotu veže je stala pripravljena svetilka poleg velikega dežnika.

"O! hudega dežja je blato po ulicah tod oko-li neznosno," je javil Aleksej Jegorovič kot zad-nji diskretni poizkus odvrniti gospoda od nočne poti.

(Dalje prihodnjič.)

Knjige Leposlovne znanstvene knjižnice S. N. P. J.

ZAJEDALCI

Povest iz življenja slovenskih delavcev v Ameriki.

Spisal IVAN MOLEK.

SNOV povesti je zajeta iz tajnega koščka življenja naših delavcev, ki je neviden vsakdanjemu opazoval-cu, toda absolutno resničen. Vsa resnica še ni povedana v tej knjigi, ker je tako odurna in strašna, da ni za tisk. Pisatelj je imel redko priložnost, da je pogledal za kulise tajnih socialnih razmer, v katerih se nahaja naše izkoriščano ljud-stvo, in je pokazal te razmere kolikor je mogoče pokazati v temnem okvirju ozko-srčnih postav. Grozna mora — ločen za-kon, spolne bolezni, zdravljenje pri ma-zatih, nesreča delavca, preobloženega z otroci, in posledice vsega tega — ki pije našemu ljudstvu v Ameriki srčno kri, je naslikana v tej knjigi. **Noben de-lavec, ki zna ceniti svoje zdravje in dru-žinsko srečo, bi ne smel biti brez te knjige.**

Fina vezba.....Cena \$1.75.

Naroča se pri tajniku Književne Matice:

FRANK ALESH,
2124 So. Crawford Ave. Chicago, Ill.

Kdor naroči "Zajedalce in "Zakon biogenetije" obenem, dobi obe knjigi za tri dolarje. Poština je že všteta v teh cenah.

ZAKON BIOGENEZIJE

Ponavljanje rodovnega razvoja pri posamezniku.

Spisal HOWARD J. MOORE.

Poslovenil J. M.

VTEJ knjigi je nakratko popisan razvoj živali in človeka in kako se ves razvoj od enoceličnega proto-zoona do človeka še vedno ponavlja pri slehernem posameznem bitju, živalakem in človeškem, telesno in duševno. Po-navljanje telesnega razvoja se vrši v jajcu ali v maternem telesu pred roj-stvom, dočim se duševni razvoj vsega rodu ponavlja pri otroku v nebrojnih takozvanih instinktih ali "prirojenih na-vadah" do petnajstega leta starosti. Ta knjiga je ključ do mnogih skrivnostnih lastnosti, ki jih vidimo vsak dan pri otro-cih. Zelo podučna knjiga, katero je spi-sal večak, ki je vse svoje življenje po-svetil tej veji moderne vede in odkril doslej skrito resnico.

Fina vezba.....Cena \$1.50.